CARTOGRAFIA, DELIMITACIÓ I GEOPOLÍTICA A ESPANYA (s. XVII-XIX)

CARTOGRAFÍA, DELIMITACIÓN Y GEOPOLÍTICA EN ESPAÑA (ss. XVII-XIX)

21-22 de gener de 2027

Detall de la *Carte generale des Monts Pyrénées, et partie des royaumes de France et d'Espagne* de Roussel i La Blottière, 1730 (ICGC)

Fes clic aquí per inscriure-t'hi
Haz click aquí para inscribirte

ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

GEHC Grup d'Estudis d'Història de la Cartografia

Els anteriors col·loquis organitzats pel Grup d'Estudis d'Història de la Cartografia (GEHC) –sempre amb el ple suport de l'ICGC– van abordar la cartografia urbana, des d'una o altra perspectiva. En aquesta ocasió ens centrem en la cartografia política, la desenvolupada en relació a l'organització del territori i a la delimitació fronterera.

Aquest nou col·loqui pretén exhumar, estudiar i divulgar el patrimoni cartogràfic referit a una àmplia tipologia dels mapes temàtics: la que té com a objectiu principal representar els àmbits administratius en les seves diverses escales (regional, provincial, comarcal i municipal). També la representació de les fronteres entre estats, artefacte essencial en l'afirmació de la sobirania nacional, serà un destacat objecte d'estudi. L'abast cronològic de les comunicacions abasta principalment els segles XVIII i XIX, amb petites incursions a estadis una mica anteriors o posteriors.

Els treballs es refereixen principalment, d'una banda a Catalunya i el Pirineu oriental, i d'altra part al conjunt d'Espanya o alguna de les seves províncies, juntament amb algun assaig en relació a l'antic espai colonial espanyol.

Aquest col·loqui serveix de cloenda al projecte de recerca del mateix títol, el qual ha donat lloc a rellevants publicacions al voltant de la representació cartogràfica de les regions peninsulars, el mapa de Catalunya de l'enginyer milanès A. Borsano (1687), els mapes diocesans d'Espanya o els límits municipals de Barcelona i pobles agregats, entre d'altres (*https://cdge.udl.cat/es/*).

Los anteriores coloquios organizados por el Grupo de Estudios sobre la Historia de la Cartografía (GEHC) – siempre con pleno apoyo del ICGC – abordaron la cartografía urbana, desde una u otra perspectiva. En esta ocasión nos centramos en la cartografía política, aquella desarrollada en relación con la organización del territorio y la delimitación fronteriza.

Este nuevo coloquio tiene como objetivo exhumar, estudiar y difundir el patrimonio cartográfico referido a una amplia tipología de mapas temáticos: la que tiene como principal objetivo representar las áreas administrativas en sus distintas escalas (regional, provincial, comarcal y municipal). También la representación de las fronteras entre estados, artefacto esencial en la afirmación de la soberanía nacional, será un destacado objeto de estudio. El alcance cronológico de las comunicaciones abarca principalmente los siglos XVIII y XIX, con pequeñas incursiones en etapas algo anteriores o posteriores.

Las obras se refieren principalmente, por un lado, a Cataluña y los Pirineos orientales, y por otro, a toda España o a alguna de sus provincias, junto con algunos ensayos referidos al antiguo espacio colonial español.

Este coloquio sirve como cierre del proyecto de investigación del mismo título, que ha dado lugar a publicaciones relevantes sobre la representación cartográfica de las regiones peninsulares, el mapa de Cataluña del ingeniero milanés A. Borsano (1687), los mapas diocesanos de España o los límites municipales de Barcelona y pueblos agregados, entre otras (https://cdge.udl.cat/es/).

Dijous, 21 de gener
Jueves, 21 de enero

09:00 a 09:15

Acreditació / *Registro*

09:15 a 09:20

Benvinguda / *Bienvenida*

Antonio Magariños, director de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

09:20 a 09:30

Inauguració / *Inauguración*

Francesc Nadal, coordinador del Grup d'Estudis d'Història de la Cartografia

SESSIÓ 1. CATALUNYA
SESIÓN 1. CATALUÑA

09:30 a 10:30

Conferència inaugural / *Conferencia inaugural*

Joan Becat, professor emèrit de la Universitat de Perpinyà, membre de l'Institut d'Estudis Catalans

Elements sobre les fronteres estatals a Catalunya

10:30 a 11:0

Pausa, cafè / *Pausa, café*

11:00 a 11:30

Jordi Martín-Díaz; Meritxell Gisbert; Francesc Nadal (Universitat de Barcelona; Universitat Autònoma de Barcelona; Universitat de Barcelona)

La frontera francoespanyola als Pirineus catalans en els mapes de Roussel i La Blottière (1716-1730), Cassini (1756-1815) i la *Carte de la partie Nord-Est de l'Espagne (1822-1824)*

11:30 a 12:00

Jean-Yves Puyo (Université de Pau et des Pays de l'Adour)

La géographie militaire française et l'armée des Pyrénées - à propos de la *Carte Militaire des Pyrénées Orientales pour l'intelligence des opérations de 1793-1795*

12:00 a 12:15

Debat / *Debate*

12:15 a 12:45

Carme Montaner (Patronat d'Estudis Osonencs)

Del dibuix de les vegueries al dibuix dels corregiments en els mapes del comte de Darnius (s. XVII-XVIII)

12:45 a 13:15

J. Ignacio Muro (Universitat Rovira i Virgili)

Planos de cuarteles, barrios e islas de la ciudad de Barcelona, 1769-1833. Información geográfica y control político

13:15 a 13:45

Jesús Burgueño (Universitat de Lleida)

El mapa perdut de la divisió provincial de Catalunya (1829)

13:45 a 12:00

Debat / *Debate*

Divendres, 22 de gener
Viernes, 22 de enero

SESSIÓ 2. ESPANYA
SESIÓN 2. ESPAÑA

09:30 a 10:00

Noelia Ramos; Montse Guerrero (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya; Universitat de Lleida)

Mapas provinciales, de Tomás López a Coello (1765-1865)

10:00 a 10:30

Laura García Juan; Concepción Camarero (Universidad Autónoma de Madrid)

La organización territorial de la provincia de Salamanca: entre la oficialidad y la tradición

10:30 a 11:00

Ana Luna (Universidad Rey Juan Carlos)

La representación de los límites administrativos de las entidades de población en la cartografía del Catastro de Ensenada

11:00 a 11:30

Debat / *Debate*

11:30 a 12:00

Fernando Manzano; Daniel Velasco (Universidad de Oviedo)

Del laberinto jurisdiccional al mapa municipal: la transformación territorial de Asturias entre el Catastro de Ensenada y el Estado liberal

12:00 a 12:30

A. Filipe F. Salgado; Miguel A. Bringas; Ángel I. Aguilar (Universidad Autónoma de Madrid; Universidad de Cantabria; Universidad Nacional de Educación a Distancia)

Del texto y el croquis al mapa: inteligencia artificial para reconstruir las geografías percibidas y la delimitación territorial en la Castilla del siglo XVIII

12:30 a 13:00

Bárbara Polo (Universidad Autónoma de Madrid)

La transmisión de los conocimientos cartográficos entre fronteras en el siglo XIX. La llegada al modelo de Louis Capitaine

13:00 a 13:30

Ana Raya; Jacobo García Álvarez (Universidad Carlos III)

Cartografía y geopolítica en los inicios del Sáhara español: el mapa de Enrique d'Almonte (1914)

13:30 a 14:00

Debat / *Debate*